

ISSN 2980-1044
E-ISSN 2980-2490

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Zonguldak Bülent Ecevit University

Karaelmas Sosyal Bilimler Dergisi
Karaelmas Journal of Social Sciences

Cilt 4
Volume 4

Sayı 1
Number 1

Haziran 2026
June 2026

Sahibi / Owner

Prof. Dr. İsmail Hakkı ÖZÖLÇER (Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörü)

Dergi Yönetimi / Journal Management

Baş Editör / Editor-in-Chief

Prof. Dr. Yücel NAMAL

Editörler / Editors

Doç. Dr. Gürbüz ARSLAN

Dr. Öğr. Üyesi Şerife AKINCI TOK

Alan Editörleri / Field Editors

Tarih/History

Doç. Dr. Gürbüz ARSLAN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Türk Dili ve Edebiyatı/Turkish Language and Literature

Doç. Dr. Arda KARADAVUT

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Arkeoloji/Archaeology

Doç. Dr. F. Gülden EKMEN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Psikoloji/Psychology

Doç. Dr. Filiz AKAR

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Osman TUNÇ

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Sosyoloji ve Kültürel Çalışmalar/ Sociology and Cultural Studies

Doç. Dr. Atilla BARUTÇU

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Filoloji/Philology

Dr. Öğr. Üyesi Özlem Aydın ÖZTÜRK

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Mütercim ve Tercümanlık/Translation and Interpreting

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin ŞANAL

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Halkla İlişkiler, Medya ve İletişim/ Public Relations, Media and Communications

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet CEYLAN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Felsefe/Philosophy

Dr. Öğr. Üyesi Okan KÜÇÜK

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Türkçe Dil Editörü/Turkish Language Editor

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih ASLAN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Yabancı Dil Editörü/Foreign Language Editor

Arş. Gör. Dr. Mustafa DEMİREL

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. Ali CAN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Sekreteryä/Secretary

Arş. Gör. Dr. Havva TURAN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Son Okuyucu/Proofreader

Dr. Öğr. Üyesi Melek TOPARLAK ŞAHİN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Derginin Tarandığı Dizinler / KARES is indexed in

academindex

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

ASOS
indeks

ERIH
EUROPEAN REFERENCE INDEX FOR THE
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

İletişim / Contact

Dergi yazışma adresi / Correspondence: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Karaelmas Sosyal Bilimler Dergisi Editörlüğü, Sosyal Bilimler Enstitüsü Binası, İncivez 67100 Zonguldak, Türkiye

Tel: 0 (372) 291 28 63 0 (535) 524 40 89 **E-posta / E-mail:** karesdergisi@gmail.com / kares@beun.edu.tr

Ağ Adresi / web address: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kares>

Sayfa düzenlemesi ve yayın hizmetleri / Page layout and publishing services

BULUŞ Tasarım ve Matbaacılık Hizmetleri, Mebusevleri Mah., Turgut Reis Cad., No: 11/1, Çankaya, Ankara, Türkiye

Tel: (0312) 222 44 06 • E-posta: bulus@bulustasarim.com.tr

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Atakan AKÇAY
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Ekrem CAUSEVİC
University of Zagreb

Prof. Dr. Erdoğan KELEŞ
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Serhat YILMAZ
Kastamonu Üniversitesi

Prof. Dr. Melek ÇOLAK
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Prof. Dr. Nuri KAVAK
Sinop Üniversitesi

Prof. Dr. Redžep SKRİJELJ
State University of Novi Pazar

Prof. Dr. Ufuk Deniz AŞCI
Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Yılmaz YEŞİL
Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Berna FİLDİŞ
Bartın Üniversitesi

Doç. Dr. Adnan ESENYEL
Düzce Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşe Gül ÇIVGIN
Bartın Üniversitesi

Doç. Dr. Bilal SÜSLÜ
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Doç. Dr. Elif TOKDEMİR DEMİREL
Kırıkkale Üniversitesi

Doç. Dr. Faruk TEMEL
Erciyes Üniversitesi

Doç. Dr. Fatih Numan KÜÇÜKBALLI
Selçuk Üniversitesi

Doç. Dr. İrem ERDEM ATAK
İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Zahit TİRYAKİ
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Doç. Dr. Suada DŽOGOVIĆ
Haxhi Zeka University

Doç. Dr. Taner ATMACA
Düzce Üniversitesi

Doç. Dr. Zöhre AKYOL
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Canan ÖZBİL
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Dinçer BİÇER
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Levent KIYLIOĞLU
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Selin MARANGOZ
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sinan YÜKSEL
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Veysi TANRİVERDİ
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Emre ÇELİKER
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Öğr. Gör. Mustafa TEKELİ
Milli Savunma Üniversitesi

Dergi Hakkında

Karaelmas Sosyal Bilimler Dergisi (KARES), Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi bünyesinde Yaz (Haziran) ve Kış (Aralık) dönemlerinde olmak üzere yılda iki kere yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Dergi Türkçe, İngilizce ve Türk lehçelerinde olmak üzere hem basılı hem de elektronik olarak yayımlanmaktadır. Dergide sosyal ve beşerî bilim alanlarına katkı sağlayacak özgün ve bilimsel yöntemlere uygun çalışmalar yayımlanmakta olup, makalelerin yayım sürecinde herhangi bir ücret talep edilmemektedir. Makaleler “kör hakemlik” yöntemiyle en az 2 hakem tarafından kontrol edilmekte, intihal taraması ve yayın etiğine uygun bir süreçten geçirilerek titiz bir ön değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Dergide yer alan yazılardan ve aktarılan görüşlerden yazarlar sorumludur.

About the Journal

Karaelmas Journal of Social Sciences (KARES) is an international peer-reviewed journal published twice a year, in Summer (June) and Winter (December), within the body of Zonguldak Bülent Ecevit University. The journal is published both in print and electronically in Turkish, English, and Turkic dialects. It publishes original and scientifically sound studies that contribute to the fields of social sciences and humanities, and that comply with scientific research methods. No fees are charged at any stage of the publication process. Articles are checked by at least two referees using the “blind peer review” method, and undergo a rigorous preliminary evaluation through plagiarism scanning and adherence to publication ethics. The authors are solely responsible for the content of the articles and the opinions expressed therein.

EDİTÖRDEN

Değerli Okurlarımız,

Karaelmas Sosyal Bilimler Dergisi'nin Haziran 2026 tarihli Cilt 4, Sayı 1 nüshasını sizlerle buluşturmanın mutluluğunu yaşamaktayız. Sosyal bilimlerin farklı disiplinlerini bir araya getiren dergimiz, disiplinler arası bakış açısını destekleyen, özgün araştırmalara ve nitelikli akademik çalışmalara ev sahipliği yapmayı sürdürmektedir. Bu sayımızda tarih, halk bilimi, psikoloji, iletişim, edebiyat, uluslararası ilişkiler, dilbilim ve kültürel çalışmalar gibi farklı alanlardan dokuz araştırma makalesi ile bir kitap tanıtımı yer almaktadır.

Dergimizin ilk araştırma makalesinde Aykut Günaydın, **“Sözlü Kültürden Dijital Anlatıya: “Ölü Ekmeği” Filmi Bağlamında Âşıklık Geleneği”** başlıklı çalışmada, geleneksel kültürel mirasın dijital çağdaki yeniden üretim biçimlerini sinema üzerinden ele almaktadır. Alan Dundes'in “Doku, Metin ve Bağlam” yaklaşımından hareketle hazırlanan çalışma, *Ölü Ekmeği* filmi aracılığıyla âşıklık geleneğinin günümüz medya ortamlarında nasıl temsil edildiğini incelemekte; usta-cıрак ilişkisi, halk inançları ve kültürel aktarım mekanizmalarını bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmektedir. Çalışma, geleneksel kültürün görsel-işitsel medya aracılığıyla gelecek kuşaklara aktarılmasına ilişkin önemli değerlendirmeler sunmaktadır.

Dergimizin ikinci araştırma makalesinde Ezgi Şen tarafından kaleme alınan **“Ebeveynlik Stresi: Bir Gözden Geçirme”** başlıklı çalışma, ebeveynlik stresini kuramsal ve kavramsal boyutlarıyla ele almaktadır. Güncel literatürü kapsamlı biçimde değerlendiren çalışma, ebeveynlik stresinin ortaya çıkış nedenleri, bireysel ve çevresel belirleyicileri ile çocuk ve aile yaşamı üzerindeki etkilerini sistematik bir çerçevede incelemektedir. Elde edilen değerlendirmeler hem akademik araştırmalar hem de uygulama alanları açısından önemli bir başvuru kaynağı niteliği taşımaktadır.

Hakan Yalçın tarafından hazırlanan **“Atasözlerinde Cinsiyet İnşası: Cinsiyet Normlarının Şekillenmesinde Sözlü Kültürün Rolü”** başlıklı üçüncü makale, atasözlerini toplumsal cinsiyet perspektifinden inceleyerek sözlü kültür ürünlerinin toplumsal değerlerin oluşumu ve aktarımındaki rolünü ortaya koymaktadır. Çalışma, atasözlerinin yalnızca dilsel ifadeler olmadığını; aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden üretilmesinde ve kuşaktan kuşağa aktarılmasında etkili kültürel araçlar olduğunu göstermesi bakımından dikkat çekmektedir.

Dergimizin dördüncü araştırma makalesinde Ayşegül Erden Güney ve Ali Güney, **“Eski Anadolu Ölü Gömme Geleneklerinde “Nesnenin Ölümü”** başlıklı çalışmalarında, Eski Anadolu toplumlarının ölüm ritüellerini arkeolojik veriler ışığında değerlendirmektedir. Mezar buluntuları üzerinden gerçekleştirilen analizler, ölüm olgusunun yalnızca bireysel olmadığını aynı zamanda kültürel ve sembolik anlamlar taşıdığını ortaya koymaktadır. Çalışma, Anadolu arkeolojisi ile inanç tarihi arasındaki ilişkiyi farklı bir bakış açısıyla ele alması bakımından literatüre katkı sağlamaktadır.

Can Cengiz tarafından kaleme alınan **“Yapay Zekâ ve İletişim Literatüründe Ontolojik Konumlanışlar ve Kuramsal Yönelimler”** başlıklı beşinci makale, yapay zekâ çalışmalarını iletişim bilimleri perspektifinden değerlendirerek alandaki kuramsal yaklaşımları karşılaştırmalı biçimde incelemektedir. Yapay zekânın iletişim süreçlerine etkisini ontolojik tartışmalar çerçevesinde ele alan çalışma, hızla gelişen bu araştırma alanına kapsamlı bir literatür değerlendirmesi sunmaktadır.

İsmail Turan Kallımcı tarafından hazırlanan **“Türk Dünyası Romanlarında Sürgün Trenleri”** başlıklı altıncı makale, Türk dünyası edebiyatında sürgün olgusunun romanlara yansımaları tarihsel hafıza ve kolektif kimlik ekseninde incelemektedir. Çalışmada sürgün trenleri, yalnızca fiziksel bir ulaşım aracı değildir. Aynı zamanda toplumsal travmanın, zorunlu göçün ve tarihsel belleğin sembolü olarak değerlendirilmektedir. Bu yönüyle çalışma, edebiyat ile tarih arasında disiplinlerarası bir okuma sunmaktadır.

Dergimizin yedinci araştırma makalesinde Naqif Həmzəyev tarafından kaleme alınan **“Qarabağ Zəfərinin Siyasi Fonu və Beynəlxalq Hüquqi Əsasları”** başlıklı çalışma, Karabağ Zaferi’nin siyasal arka planını ve uluslararası hukuk açısından dayanaklarını incelemektedir. Bölgesel gelişmeleri uluslararası hukuk ilkeleri çerçevesinde değerlendiren çalışma, güncel uluslararası ilişkiler literatürüne önemli katkılar sunmaktadır.

Ali Can’ın hazırladığı **“Fractured Bonds: Sororophobia in The Penelopiad”** başlıklı sekizinci araştırma makalesi, Margaret Atwood’un *The Penelopiad* adlı eserini kız kardeşlik korkusu (*sororophobia*) kavramı üzerinden incelemektedir. Feminist edebiyat kuramı doğrultusunda gerçekleştirilen çözümleme, kadın karakterler arasındaki güç ilişkilerini, rekabeti ve kimlik inşasını ele alarak çağdaş edebiyat çalışmalarına özgün bir bakış açısı kazandırmaktadır.

Dergimizin dokuzuncu araştırma makalesinde Elnare Ahmedova tarafından kaleme alınan **“Azerbaycan ve Türk Dillerinin Frazeeolojisinde Psikolojik Durumlar ile İnsan Karakterini İfade Eden Birimlerin Tipolojik ve Semantik İncelemesi”** başlıklı çalışma, Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesinde psikolojik durumları ve insan karakterini yansıtan deyimse birimleri karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Dil-kültür ilişkisini dilbilimsel ve bilişsel bir bakış açısıyla ele alan çalışma, iki kardeş dilde ortak kültürel mirasın deyimlere yansımaları ortaya koyarken; eşdeğerlik, anlam değişimleri ve metaforik yapıların tipolojik özelliklerini ayrıntılı biçimde değerlendirmektedir. Deyimlerin toplumların tarihsel birikimini, kültürel kodlarını ve ortak dünya görüşünü yansıtan önemli unsurlar olduğunu göstermesi bakımından çalışma, Türk dili ve karşılaştırmalı dilbilim literatürüne değerli katkılar sunmaktadır.

Bu sayımızın kitap tanıtımı bölümünde Selinay Doğan, Hüseyin Al tarafından kaleme alınan **“Osmanlı İstanbulu’nda Sarraflar”** adlı eseri değerlendirmektedir. Osmanlı ekonomik ve mali yapısında sarrafların üstlendikleri rolü kapsamlı biçimde ele alan eser, finans tarihi ve Osmanlı iktisat tarihi alanında önemli bir boşluğu doldurmakta; kitap tanıtımı ise eserin literatüre sunduğu katkıları okuyuculara ayrıntılı biçimde tanıtılmaktadır.

Dergimizin hazırlanma sürecinde bilimsel katkılarıyla dergimizin niteliğinin yükselmesine destek veren tüm yazarlarımıza, özveriyle görev yapan hakemlerimize, alan editörlerimize, dil editörlerimize, yayın kurulu üyelerimize ve editöryal süreçte emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarımıza teşekkür ederiz.

Haziran sayımızın sosyal bilimler alanındaki araştırmalara katkı sunmasını temenni ediyor, bir sonraki sayımızda yeniden buluşmayı diliyoruz.

Prof. Dr. Yücel NAMAL

Karaelmas Sosyal Bilimler Dergisi Baş Editörü

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Araştırma Makaleleri / Research Articles

Sözlü Kültürden Dijital Anlatıya: “Ölü Ekmeği” Filmi Bağlamında Âşıklık Geleneği

From Oral Tradition to Digital Narrative: The Âşıklık (Minstrelsy) Tradition in the Context of the Film “Ölü Ekmeği”

Aykut GÜNAYDIN..... 1

Ebeveynlik Stresi: Bir Gözden Geçirme

Parenting Stress: A Review

Ezgi ŞEN..... 19

Atasözlerinde Cinsiyet İnşası: Cinsiyet Normlarının Şekillenmesinde Sözlü Kültürün Rolü

Gender Construction in Proverbs: The Role of Oral Culture in Shaping Gender Norms

Hakan YALÇIN..... 33

Eski Anadolu Ölü Gömme Geleneklerinde “Nesnenin Ölümü”

“The Death of the Object” in Ancient Anatolian Burial Customs

Ayşegül ERDEN GÜNEY, Ali GÜNEY..... 46

Yapay Zekâ ve İletişim Literatüründe Ontolojik Konumlanışlar ve Kuramsal Yönelimler

Ontological Positionings and Theoretical Orientations in the Literature on Artificial Intelligence and Communication

Can CENGİZ..... 59

Türk Dünyası Romanlarında Sürgün Trenleri

Exile Trains in the Novels of the Turkic World

İsmail Turan KALLİMCİ..... 73

Fractured Bonds: Sororophobia in the *Penelopiad*

Kırık Bağlar: Penelopía’da Kız Kardeşlik Korkusu

Ali CAN..... 87

Azerbaycan ve Türk Dillerinin Frazeeolojisinde Psikolojik Durumlar ile İnsan Karakterini İfade Eden

Birimlerin Tipolojik ve Semantik İncelemesi

Typological and Semantic Analysis of Phraseological Units Denoting Psychological States and Human Character in the Phraseology of Azerbaijani and Turkic Languages

Elnare AHMEDOVA..... 94

Derleme / Review

Qarabağ Zəfərinin Siyasi Fonu və Beynəlxalq Hüquqi Əsasları

The Political Background and International Legal Framework of the Karabakh Victory

Naqif HƏMZƏYEV..... 101

Kitap Tanıtımı / Book Review

Hüseyin Al - Şevket Kamil Akar. Osmanlı İstanbulu’nda Sarraflar. İstanbul: Vakıfbank Kültür Yayınları, 2026. ISBN: 978-625-5848-66-6. ss. 433

Selinay DOĞAN..... 109

